

MEMORANDS

par pārtikas preču tirdzniecību

Rīga, Latvija

2025.gada 27.maijs

Apzinoties, ka pārtikas cenas būtiski ietekmē Latvijas iedzīvotāju labklājību un īpaši skar mājāsaimniecības ar zemākiem ienākumiem, kā arī ņemot vērā pēdējos gados novēroto pārtikas cenu straujo pieaugumu globālu krīžu un ģeopolitisko satricinājumu rezultātā, atbildīgās valsts institūcijas un uzņēmējdarbības pārstāvji vienojas kopīgi rīkoties, lai veicinātu pārtikas pieejamību, stiprinātu vietējo ražotāju pozīcijas un atbalstītu godīgu konkurenci un brīvu preču apriti visā pārtikas piegādes ķēdē.

Šo mērķu sasniegšanai puses noslēdz šādu Memorandu.

1. **Memoranda mērķi un statuss.** Memorands ir tā parakstītāju (Partneru) apņemšanās ar šādiem kopīgiem mērķiem:
 - 1.1. Palielināt vietējās izcelsmes pārtikas preču sortimentu un to tirdzniecības apjomu;
 - 1.2. Veicināt pamata pārtikas preču pieejamību Latvijas iedzīvotājiem, īpaši ņemot vērā mājāsaimniecības ar zemākiem ienākumiem;
 - 1.3. Uzlabot sadarbību starp mazumtirgotājiem un ražotājiem;
 - 1.4. Atbalstīt tautsaimniecības izaugsmi un ilgtspējīgu konkurenci pārtikas piegādes ķēdē.
2. **Zemo cenu produktu grozs.** Partneriem, izprotot personu ar zemiem ienākumiem lielo skaitu Latvijā:
 - 2.1. Katrā no 10 pamata pārtikas preču grozā iekļautajām kategorijām (1. pielikums), ja to konkrētā mazumtirgotāja sortiments atļauj, tiek nodrošināts un pircējiem komunikēts vismaz viens produkts ar zemāko cenu kategorijā attiecīgajā mazumtirdzniecības ķēdē (Zemo cenu produktu grozs), ievērojot godīgas tirdzniecības prakses principus.
 - 2.2. Produkti ar zemāko cenu ar zināmu regularitāti pēc iespējas tiek nomainīti pret citiem produktiem no tās pašas kategorijas.
3. **Cenu salīdzināšanas rīks.**
 - 3.1. Partneri sadarbosies tāda cenu salīdzināšanas rīka (-u) darbībai, kurā patērētāju informēšanas nolūkā tiks vienkopus atspoguļotas vismaz 1. pielikumā ietvertās pamata pārtikas preces un to cenas.
 - 3.2. Šāda rīka (-u) darbībai datu sniegšana no mazumtirgotāja tiks organizēta tādā veidā un datu formātā, lai:
 - 3.2.1. tas neradītu nesamērīgu administratīvo slogu mazumtirgotājiem,
 - 3.2.2. to varētu izmantot pēc iespējas vairāk mazumtirgotāju.
 - 3.3. Ekonomikas ministrija, konsultējoties ar partneriem, sagatavo priekšlikumus grozījumiem Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, nodrošinot tiesisko ietvaru cenu salīdzināšanas rīkam nepieciešamo datu apmaiņai.
4. **Vietējie produkti.**
 - 4.1. Partneri sadarbosies, lai veicinātu vietējo produktu sortimenta un to pārdošanas apjoma dinamikas pieaugumu. Vietējās izcelsmes svaigu augļu, ogu un dārzeņu sezonas laikā, cik iespējams, veicinās to iekļaušanu Memoranda 2. punktā minētajā Zemo cenu produktu grozā.
 - 4.2. Partneri vismaz divas reizes gadā organizē vietējo produktu veicināšanas kampaņas, cik iespējams tās pieskaņot valsts nozīmes svētkiem.

- 4.3. Partneri meklē sadarbības iespējas regulārām mārketinga aktivitātēm visa gada garumā vietējo produktu veicināšanai.
- 4.4. Partneri meklē iespējas aktīvākai ražotāju un mazumtirgotāju kooperācijai.

5. Regulējuma pilnveide.

- 5.1. Partneri identificē un virza nepieciešamās izmaiņas tiesiskajā regulējumā, lai mazinātu lieko birokrātiju un stiprinātu konkurētspēju visā ķēdē (no ražotāja un pārstrādātāja līdz mazumtirgotājam).
- 5.2. Tiklīdz valsts budžeta iespējas to atļaus, Partneri virzīs iniciatīvu par samazinātās PVN likmes piemērošanu pamata pārtikas preču grozā iekļautajām precēm.
- 5.3. Partneri nevirza un neatbalsta tādus normatīvos aktu grozījumus, kuri vērsti uz jebkāda veida pārtikas cenu regulāciju vai brīvas konkurences ierobežošanu, un aicina Saeimu neizskatīt tādus normatīvo aktu grozījumus vai iniciatīvas, kas ir pretrunā ar kādu no šā Memoranda mērķiem. Vienlaikus Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Partneriem izstrādā alternatīvus grozījumus Negodīgas tirdzniecības prakses aizlieguma likumā, kuru mērķis ir stiprināt savstarpēju sadarbību.
- 5.4. Memorands zaudē spēku brīdī, kad tiek apstiprināts normatīvais regulējums, kas ir vērsts uz jebkāda veida pārtikas cenu regulāciju vai brīvas konkurences ierobežošanu un ir pretrunā ar šā Memoranda mērķiem.

6. Izpildes monitorings.

- 6.1. Lai novērtētu Memoranda īstenošanu, Partneri organizēs:
 - 6.1.1. socioloģiskās aptaujas par patērētāju lojalitāti vietējai produkcijai,
 - 6.1.2. socioloģiskās aptaujas par Zemo cenu produktu groza efektivitāti,
 - 6.1.3. informācijas apkopošanu par vietējās produkcijas īpatsvaru mazumtirgotāju realizēto pārtikas preču sortimentā, kā arī veiks šī īpatsvara pieauguma dinamikas analīzi,
 - 6.1.4. cenu dinamikas analīzi 1.pielikumā noteiktajiem pārtikas produktiem, izmantojot cenu salīdzināšanas rīka datus.
- 6.2. Vismaz vienreiz gadā pēc šā Memoranda 6.1. apakšpunktā minētās informācijas apkopošanas, bet nepieciešamības gadījumā biežāk, Partneri kopīgi apspriež Memoranda izpildes gaitu un vienojas par nepieciešamajām darbībām Memoranda mērķu sasniegšanā. Pirmo izvērtējumu veic līdz 2026. gada 1. janvārim.
- 6.3. Patērētāju tiesību aizsardzības centrs savas kompetences ietvaros monitorē šā Memoranda izpildi un par to informē Ekonomikas ministriju.

7. Konkurences tiesības un ilgtspēja.

- 7.1. Partneri apņemas sekmēt ilgtspējīgas pārtikas nozares attīstību, tai skaitā cik iespējams veicinot īso pārtikas piegāžu ķēžu izmantošanu.
- 7.2. Memorands stājas spēkā pēc tam, kad Konkurences padome ir devusi rakstveidā savu atzinumu par Memorandu kā par konkurences tiesībām atbilstošu.
- 7.3. Konkurences padomes pārstāvji tiks pieaicināti uz sēdēm, kurās tiek apspriesta Memoranda izpildes gaita.

8. Memoranda Partneri un atbalstītāji

- 8.1. Memoranda Partneri ir organizācijas vai iestādes, kuras ir parakstījušas Memorandu.
- 8.2. Memoranda atbalstītāji ir ikviena organizācija vai komersants, kurš pēc Memoranda parakstīšanas tam pievienojas. Par pievienošanos Memorandam rakstveidā jāpaziņo Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai.

8.3. Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera savā mājas lapā izvieto Memoranda tekstu, Memoranda Partneru un atbalstītāju sarakstu, kā arī citu noderīgu informāciju par Memoranda izpildi.

Ekonomikas ministrija
Viktors Valainis

Zemkopības ministrija
Armands Krauze

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
Zaiga Liepiņa

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
Jānis Endziņš

Latvijas Pārtikas Tirgotāju Asociācija
Noris Krūzītis

Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija
Ināra Šure

Latvijas Piensaimnieku Centrālā Savienība
Jānis Šolks

Lauksaimniecības organizāciju sadarbības
padome
Guntis Gūtmanis

Biedrība "Zemnieku saeima"
Juris Lazdiņš

1.pielikums

Memorandum par pārtikas
preču tirdzniecību “**Pamata
pārtikas preču grozs**”

Nr.	Preču kategorijas	Preču grupas un apakšgrupas (ECOICOP)	Preču kategorijā ietilpstošie produktu veidi
1.	Maize	01.1.1.3. Maize	Baltmaize, rupjmaize, saldskābmaize
2.	Piens	01.1.4.2 Piens	Pasterizēts piens
3.	Piena produkti	01.1.4.5 Siers un biezpiens 01.1.5.2 Sviests 01.1.4.6 Krējums 01.1.4.4 Jogurts	Siers, biezpiens, sviests, krējums, jogurts, kefīrs, paniņas
4.	Svaigi dārzeņi un kartupeļi	01.1.4.5 Svaigi dārzeņi 01.1.7.4 Kartupeļi	Sīpoli, burkāni, ķiploki, bietes, tomāti, gurķi, galviņkāposti, ziedkāposti, lapu salāti, ķirbji, kabači, kartupeļi
5.	Svaigi augļi un ogas	01.1.6.1. Svaigi augļi	Āboli, bumbieri, ogas (zemenes, dzērvenes, brūklenes, krūmmellenes, jānogas, upenes, avenes)
6.	Gaļa	01.1.2.2 Cūkgaļa 01.1.2.4 Mājputnu gaļa 01.1.2.1 Liellopu un teļa gaļa 01.1.2.3 Aitu un kazu gaļa	Svaiga atdzesēta: cūkgaļa, malta cūkgaļa, mājputnu gaļa, malta mājputnu gaļa, liellopu gaļa, teļa gaļa, aitu gaļa
7.	Svaigas zivis	01.1.3.1 Svaigas zivis	Svaigas un atdzesētas jūras un saldūdens zivis
8.	Milti un citi graudaugi	01.1.1.2 Milti, citi graudaugi	Kviešu milti, pilngraudu milti, griķi
9.	Olas	01.1.4.7 Olas	Vistu olas
10.	Olīveļļa vai cita augu izcelsmes eļļa	01.1.5. augu eļļas	Olīveļļa, rapšu, saulespuķu eļļa